

Oulu Vanhatulli 2004

Kaupunkiarkeologinen pelastuskaivaus

Oulun yliopisto
Arkeologian laboratorio
2004
Aki Rossi

SISÄLLYSLUETTELO

Arkistotiedot	2
Ote peruskartasta PK 2444 09 OULU	3
Abstrakti	4
Johdanto	5
Tutkimuskohteen historiaa	6
Tutkimushistoria	7
Kaivaus- ja tutkimusmenetelmät	7
Kaivausalue	8
Puurakenne 1	9
Puurakenne 2	10
Puurakenne 3, kivijalka sekä viemärit 1, 2 ja 3	11
Viemäreiden laskukaivo	12
Viemärikaivanto (Viemärit 4a, 4b, 5 ja 6)	13
Puurakenne 4	13
Jätekuopat 1 ja 2	14
Koekuoppa 1	14
Pohdintaa	15
Yhteenveto	17

Kirjallisuuslähteet

Liitteet

ARKISTOTIEDOT

Tutkimuskohteen nimi: Oulu, Vanhatulli (VTU-04)
Kunta/Kaupunki: Oulu, III kaupunginosan 6. korttelin tontti 34
Tutkimuksen laatu: Kaupunkiarkeologinen pelastuskaivaus
Kohteen ajoitus: 1700- ja 1800-luku
Peruskarttalehti: 2444 09 OULU
Yhteinäiskoordinaatit: X=7213 56 y=3427 83 z=n.5
Maanomistaja: Oulun kaupunki
Tutkimuslaitos: Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio
Kaivausjohtaja: Aki Rossi
Kenttätöaika: 7.-18.6.2004
Tutkitun alueen laajuus: 358 m²
Tutkimuksen kustantaja ja tutkimuskustannukset:
Oulun kaupunki, 27800 euroa
Löydöt: KM 2004063:1-75
Diaposiivit: 26370-26432
Aikaisemmat tutkimukset ja tarkastukset:
Oulu, Vanhatulli (VTU-03)
Aikaisemmat löydöt: KM 2003078:1-34
Arkistoitu kirjeenvaihto: Kaivauslupa nro 17/302/2004, lausunto nro 175/304/2003
Kartat: 1-9
Alkuperäisen kaivauskertomuksen säilytyspaikka:
Oulun yliopisto, arkeologian laboratorio

MAANMITTAUSLAITOS
LANTMÄTERIVERKET

KARTTAOTE
244409

OULU VANHATULLI. Kaupunkiarkeologiset kaivaukset

2004-09-02
(2004-104682)

Kartan sijaintitiedoissa voi olla epätarkkuuksia. Kunteistön tarkka alueellinen ulottuvuus selviää toimitusasiakirjoista ja maastosta.

Copyright Maanmittauslaitos, 2004
Mittakaava 1:15000

ABSTRAKTI

Oulun kaupungin III kaupunginosan 6. korttelin tontilla 34 suoritettiin pelastuskaivaukset 7.-18.6.2004 Oulun yliopiston arkeologian laboratorion toimesta. Alueelle suunnitellaan rakennettavan hotelli- ja elokuvakeskus. Tutkimuksen lähtökohtana oli vuonna 2003 koko korttelin 6 alueella suoritettu koekaivaus. Vuoden 2004 kaivauksen rahoitti Oulun kaupunki.

Kaivauksessa avattiin tutkimusalueetta noin 358 m². Tutkimuksessa todettiin alueella olevan 1700-luvun lopulle ja 1800-luvulle ajoittuvia rakennusten perustusten pohjia ja puisia viemäreitä. Tonttia on muokattu myös 1900-luvulla voimakkaasti, joka on jättänyt omat jälkensä.

Pelastuskaivausten tarkoituksena oli selvittää epäselviksi jääneiden rakenteiden funktiot vuoden 2003 koekaivauksilta. Tutkimusten perusteella tontti 34 ei vaadi enää lisätutkimuksia ja on vapaa rakennustoiminnalle.

Johdanto

Oulun kaupungin III kaupunginosan (Vanhatulli) 6. korttelin alueelle suunnitellaan rakennettavaksi hotelli- ja elokuvakeskus sekä Nuorten Ystävät ry:n laajennusosa. Museoviraston vuonna 2002 tekemässä Oulun kaupunkiarkeologisessa inventoinnissa korttelin Torikadunpuoleisen osan tontit 34, 35, 36 ja 37 on merkitty 1. luokkaan (erittäin todennäköisesti säilynyt ja/tai tutkimuksellisesti erityisen mielenkiintoinen alue). Oulun yliopisto suoritti korttelin alueella vuonna 2003 koekaivauksen, jossa tontilta 34 löytyi muun muassa puurakenteita ja -viemäriä. Puurakenteiden funktio ja ajoitus jäi epäselväksi, joten Museovirasto suositteli lausunnossaan lisätutkimuksia tontille 34.

Tontti 34 on karttalähteiden perusteella noussut merestä 1600-luvun alkupuoliskolla ja 1700-luvun alussa koko tontti oli jo merenpinnan yläpuolella. Meren vetäydyttyä kauemmaksi 1800-luvulla tontti oli yhä merkitty asutuksi alueeksi vain kaakkoisosaltaan, sillä vanha ranta oli hyvin vetistä maata.

Pelastuskaivauksissa pyrittiin saamaan lisäselvyyttä tontilta 34 löytyneille puurakenteille. Tontille avattiin kaivausalue edellisen vuoden koeojien 1 ja 2 läheisyyteen, sillä tarkoituksena oli saada esille mahdollisimman laajasti tontilla olevat rakenteet.

Kaupungin rahoittaman pelastuskaivauksen suoritti Oulun yliopiston arkeologian laboratorio 7.-18.6.2004. Kaivauksen vastuullisena johtajana toimi Oulun yliopiston yleisen arkeologian professori Milton Nuñez ja kenttäjohtajana fil.yo Aki Rossi. Piirtäjänä kaivauksella oli Anu Lisakka ja palkattuina kaivajina toimivat Mirva Pääkkönen, Mirette Modarress-Sadeghi sekä Esa Hilli. Osa-aikaisesti mukana olivat myös vapaaehtoistyöntekijät Eeva Miettinen, Minna Lehtola, Hannu Kuivalainen ja Sanna Hujanen. Aki Rossi ja Anu Lisakka suorittivat jälkityöt arkeologian laboratoriossa 9.8.-3.9.2003.

Tutkimuskohteen historiaa

Kartta-aineiston mukaan 1600-luvun puolella välissä kortteli, jossa tontti 34 sijaitsee, oli vielä laajalti veden alla. Nikodemus Tess vanhemman kartassa vuodelta 1649 rantaviiva kulki Torikadun suuntaisesti ja ainoastaan pienet kaistaleet kadun varrella olivat nousseet merestä. Claes Claessonin kartassa vuodelta 1651 ranta oli jo vetäytynyt korttelin puoleenväliin siten, että tutkittu tontti 34 oli kuivalla maalla. Se ei ollut kuitenkaan karttojen mukaan vielä asuttua aluetta.

1700-luvun alkupuoliskon kartoissa korttelijako ylsi jo tutkimusalueelle. Tontti 34 on merkitty karttoihin korttelialueeksi vain osittain. Syynä tähän on ollut se, että rantaviiva kulki aivan nykyisen tontin luoteisrajaa pitkin. Torikadun linjaus on myös ollut 1700-luvulla vielä erilainen kuin vuoden 1824 tapahtuneen kaupungin asemakaavan reguloinnin jälkeen, joka suoritettiin tulipalon tuhattua suuren osan kaupungista vuonna 1822. Tästä johtuen vanhat ja tämän päivän tontit eivät täysin vastaa toisiaan. Korttelissa 6 oli uusjaon jälkeen kuusi tonttia. Tontti 34 oli reguloinnissa annettu käsityöläisille.

1800-luvulla tontti on ollut melko tiheästi rakennettu ja pääasiallisesti asuinkäytössä. Alueella on sijainnut myös Oulun Autoliikkeen huoltorakennus 1930-luvulta ainakin lähtien.¹ Kaivauksilla käyneen Esko Lempiäisen mukaan huoltorakennus tuhoutui osittain 2. maailmansodan pommituksissa ja lopulta se purettiin 1970-luvulla. Lempiäinen asui tontilla olleessa rakennuksessa 1940-luvulla. Tontti on ollut rakentamattomana viime vuosikymmenet ja on nykyään parkkipaikkakäytössä.

Korttelin alueella tänäkin päivänä olevat kolme taloa edustavat alkuperäisiltä osiltaan 1800-luvun rakennuskantaa. Vuonna 1829 rakennettiin Waenerberin talo (tontti 36), vuonna 1831 Liljebloomin talo (tontti 35) ja vuonna 1899 Rieikki-Santaholman talo (tontti 37).

¹ Manninen 1996, 8.

Tutkimushistoria

Anu Iisakka ja Aki Rossi suorittivat koekaivaukset koko korttelin 6 alueella vuonna 2003. Tuolloin tutkittiin myös tontti 34, jolle kaivettiin Torikadun ja Albertinkadun suuntaisesti kaksi koeojaa 90 asteen kulmaan toisiinsa nähden sekä näiden välinen laajennusosa.

Tontin 34 rannan läheisyyttä ilmensi löydetty tulvahiekkakerros. Se oli korkeutensa perusteella mahdollisesti peräisin vuoden 1724 suurtulvasta, joka nosti veden kaupungin kaduille asti. Alueelta löydettyä lautarakennetta arveltiin kapulasillantyyppiseksi maasillaksi, jota olisi käytetty kosteiden paikkojen ylitystä helpottamaan. Puukoteloviemäri liittyi kyseiseen rakenteeseen sen verran kiinteästi, että ne tuskin olivat kovin eri-ikäisiä. Ajoittavia löytöjä ei rakenteiden yhteydestä juuri tullut. Tulvahiekkakerrosta ei puurakenteiden yhteydessä ollut, mikä kertoi niiden aikaisen rantaviivan olleen jo etäämpänä. Maasillan funktion ja löydöttömyyden perusteella oletettiin, että silta oli rakennettu rannan läheisyyteen ja jäänyt vähäiselle käytölle.

Kaivaus- ja tutkimusmenetelmät

Tämän kesän kaivauksen lähtökohtana oli vuoden 2003 tutkimus. Painopisteenä oli Torikadun ja Albertinkadun kulmaus, johon löydöt keskittyivät edellisvuonna.

Varsinaisia koeojia ei kaivettu eikä aluetta jaettu keinotekoisesti eri osiin, vaan kaivausalue laajeni sitä mukaa, kun vastaan tuli rakenteita. Löytöjen talteenotto ja käsittely tapahtui rakenteittain ja ilmiöittäin. Kaivausalue sijoittui edellisvuoden koeojien läheisyyteen siten, että profilliin jatkuneita puurakenteita pyrittiin löytämään lisää. Kaivettaessa pääpaino olikin rakenteiden löytämisellä, eikä stratigrafian määrittelyllä, sillä edellisen tutkimuksen perusteella maan pinnalla oli runsaasti moderneja ja/tai sekoittuneita maakerroksia. Kaivauksissa käytettiin apuna kaivinkonetta,

kunnes löydettiin rakenteita. Tarkempi työ suoritettiin perinteisillä kaivausvälineillä.

Kaivausalueelle vedettiin kaksi linjaa, x-linja Torikadun (noin 5,50 metriä mpy) ja y-linja Albertinkadun (noin 5,20-4,00 metriä mpy) suuntaisesti. Rakenteita mitattiin paikalleen näiden linjojen avulla. Lisäksi kaivausalue kiinnitettiin tunnettuihin kiinteisiin kohteisiin tontin ympäristössä.

Kaivausalue

Kartat 1 ja 8

Kaivauksessa löytyneet rakenteet ja ilmiöt käsitellään omissa luvuissaan, mutta ensin tehdään katsaus kaivausalueeseen kokonaisuutena.

Kaivausalue avattiin noin kolmen metrin levyisenä kaivantona vuoden 2003 koeoja 2:n ja Torikadun väliselle kaistaleelle. Aluetta laajennettiin Albertinkatua kohti. Alueen pituus Torikadun suuntaisesti oli lopulta noin 28 metriä. Ensimmäisen 15 metrin matkalla kuopasta tuli vain modernia täyttömaata, joka oli hyvin sekoittunutta. Maassa oli muun muassa pellin kappaleita, lautoja, tiiliä sekä isoja porattuja peruskiviä. Pohjalla oli koskematon savi.

Torikadun linjan noin 18 metrin kohdalla tuli vastaan puurakenne 1, jonka jälkeen puurakenteita ja -viemäriä sekä kivijalkaa löytyi koko tontin eteläkulman alueelta. Kaivausalue laajeni puurakenne 1:n kohdalla leveyssuunnassa noin 4 metriä, kun rakenteet otettiin kokonaan esiin. Osittain alue käsitti tässä vaiheessa vuoden 2003 koeoja 2:n laajennusosaa sekä koeoja 1:tä.

Puurakenteiden 2 ja 3 välissä oli jälkiä modernista putkikaivannosta, josta jäänteinä oli vielä styroksia ja metalliputkia.

Kaivausaluetta laajennettiin lisää itäosastaan noin 10 metriä Albertinkadun suuntaisesti, kaivamalla noin 3 metriä leveää kaivantoa luodetta kohti. Tästä

laajennuksesta tuli noin 170 cm pinnan alta (noin 3 m mpy) kaksi kerroksinen hirsipölkkyjen peti. Lounaisprofiilissa hirsien päällä oli näkyvissä täyttöhiekkaa, kerrostunutta maata sekä isoja perustuskiviä. Aivan maanpinnan alla oli mukulakivitaso. Täyttökerroksissa oli havaittavissa myös öljynsekaista maata, jollaista havaittiin myös viime vuonna.

Kaivausalue laajeni vielä pohjoiskulmasta eteenpäin, kun vuonna 2003 löydettyä puuviemäriä (viemäri 4a) kaivettiin lisää esiin. Kaivanto oli noin 3 metriä leveä ja noin 6 metriä pitkä, kunnes esiin tuli viemäri 4b ja risteys, josta haarautui kaksi viemäriä. Toista haaraa (viemäri 6) kaivettiin vain metrin verran, mutta toinen (viemäri 5) otettiin kokonaan esiin ja se oli noin 12 metriä pitkä.

Kaivettaessa aluetta Torikadun ja Albertinkadun läheisyydessä maasta tuli kohtalaisesti tiiliä. Tämä tiilirakenne oli nähtävissä myös kaakkois- ja lounaisprofiileissa, joihin jäi selkeästi esille tiilikerros sekä valettu betonikerros. Betoni- ja tiilikerros alkoi puurakenne 1:n kohdalta lounaaseen päin ja jatkui aivan Albertinkatuun saakka. Oletettavasti nämä jäänteet olivat peräisin Oulun Autoliikkeen huoltorakennuksesta.

Kaivausten loppuun kaivettiin kuoppa pohjasaveen asti puurakenteen 2 kohdalle. Tuloksena oli puhdas litorinasavikerros (2,61 metriä mpy).

Puurakenne 1 (x=18,50, y=-1,70)

Kartat 2 ja 8

Puurakenne 1 sijaitsi kaivausalueen itäosassa (noin 3,50 metriä mpy) ja oli kooltaan 140 x 180 cm. Puurakenteen päällä oli puhdasta hiekkaa, jonka päällä oli täytehiekkaa. Näiden päällä oli betonikerros, jonka päälliset kerrokset aivan maan pintaan asti olivat modernia ja sekoittunutta.

Puurakenne 1 koostui kahdesta kerroksesta, päällä oli lankut kaakko-luodesuuntaisesti ja alla lankut koillis-lounassuuntaisesti. Ylemmissä lankuissa osassa oli pituussuuntaiset urat molemmissa laidoissa. Alemmat

lankut olivat osin vajaita ja niiden jättämiä aukkoja oli täytetty pienillä veistetyillä laudankappaleilla. Lisäksi ainakin yksi alemmista puista oli pyöreä ja veistetty päästään teräväksi kuin seiväs.

Rakenteen yhteydessä ja alla oli erittäin rautapitoista hiekkaa ja kovaksi saostunutta maata. Löytöjä ei rakenteen yhteydestä tullut lainkaan, yhtä huonoon kuntoon ruostunutta naulaa lukuun ottamatta.

Puurakenne 2 (x=21,50, y=-1,70)

Kartat 2 ja 8

Puurakenne 2 sijaitsi niin ikään kaivausalueen itäosassa (noin 3,40 metriä mpy) vain metrin päässä puurakenne 1:stä. Se koostui kolmesta erillisestä osasta, jotka muodostivat kuitenkin oman kokonaisuuden.

Puurakenne 2:n päällä oli hyvin samanlaiset kerrokset kuin puurakenne 1:n kohdalla. Rakenteen päällä oli ohut kerros hiekkaa, jonka päällä oli täytehiekkaa. Täytehiekassa oli isoja kiviä puiden päällä. Näiden yläpuolella oli jälleen betoni- ja tiilikerros, joiden päällä kerrokset olivat sekoittuneita aivan pintaan saakka.

Isoimman rakenteen päällimmäisen kerroksen lankut olivat koillis-lounaissuuntaisesti. Osa näistä lankuista oli maalattu valkoiseksi. Alemman kerroksen pyöreät puut olivat vastaavasti koillis-luodesuuntaisesti. Pienemmissä suunnat olivat päinvastoin. Osa alemman kerroksen puista oli salvottu ja osa teroitettu päistään.

Rakenteen alainen maa oli samanlaista kuin puurakenne 1:ssä; rautapitoiseksi saostunutta. Puurakenne 2 oli löydötön.

Puurakenne 3 (x=26,10, y=-1,25), kivijalka (x=28,70,y=-2,45) sekä viemärit 1, 2 ja 3 (risteys x=28,10, y=-4,55)

Kartat 3, 4, 5 ja 8

Kyseiset yksiköt käsitellään samassa kappaleessa, koska ne löytyivät osin toistensa kanssa päällekkäin. Ne sijoittuivat kaivausalueen eteläkulmaan. Puurakenne 3 (noin 3,50-3,30 metriä mpy) oli alimpana. Se koostui edellisten puurakenteiden tapaan kahdesta kerroksesta. Ylemmät puut olivat lautoja ja alemmat hirsiiä. Laudat olivat koillis-lounaissauntaisia, mutta ne olivat melko huonosti säilyneet. Kivijalan alla olleet puut olivat säilyneet paremmin. Alemmat hirret olivat osin neliskanttisia ja osin pyöreitä, joissain oli vielä kaarna päällä. Neliskanttisista puista kahdessa oli pyöristetty pää ja salvos keskellä runkoa. Yhdessä näistä puista oli kaiverrettu merkintä X71 tai X71.² Puut menivät kaakkoisprofiilin sisään Torikadun alle.

Löytöinä puurakenne 3:n yhteydestä löydettiin keramiikkaa, lasia ja luuta. Tärkeimpänä oli kuitenkin liitupiipun koppa, jossa oli leima TLG.

Puurakenne 3:n läntisen osan päällä oli kivijalka (kivien yläpinta noin 3,70 metriä mpy). Osa kivijalan kivistä nousi ylös kaivinkoneen kaivaessa kuoppaa. Isommat luonnonkivet oli ladottu tiiviisti riviin, joiden väleihin oli laitettu pienempiä kiviä. Kivijalasta tulleita löytöjä olivat keramiikkaa, luuta, lasia, pala kattuhuopaa ja yksi rautainen veitsi.

Lounaisprofiilissa kivijalan kohdalla tiili- ja betonikerroksessa tapahtui katkos. Katkos ulottui aivan kivijalkaan asti. Se oli täytetty hiekalla ja asfaltin alla olevalla täyttömaalla.

Viemärit 1, 2 ja 3 (noin 3,50-3,40 metriä mpy) oli rakennettu puurakenne 3:n päälle siten, että ne muodostivat risteyksen keskellä puurakennetta 3. Viemäri 1:n alkupää sijoittui kaivausalueen etelänurkkaan ja sen päässä oli aukko, josta vesi oli päässyt putken sisään. Viemäri vietti luodetta kohti. Löytöinä

² Ensin kaiverrusta katsottiin toisinpäin, ja se tulkittiin sanaksi LEX, mitä se ilmeisesti ei kuitenkaan ole.

viemäri 1:n yhteydestä ulkopuolelta tuli pääosin keramiikkaa ja lasia. Viemäriin sisältä löydettiin lasisten astioiden kappaleita.

Viemäri 2:n alku oli kivijalan yhteydessä Albertinkadun sivulla. Siinä oli samanlainen aukko päässä kuin viemäri 1:ssä. Viemäri suuntasi koilliseen. Viemäri 2:n ulkopuolelta löytyi lasipullon kappaleita, liitupiippua sekä piitä. Sisäpuolelta löytyi keramiikkaa, lasia ja modernia jätettä.

Viemäri 3 oli edellisten jatke viemärien risteyksestä alkaen ja suuntasi pohjois-koilliseen. Se halkoi puurakenne 3:n kahtia. Viemäri 3:n yhteydestä löytyi vain rautanauloja, joilla viemäri oli naulattu kiinni. Sisällä oli keramiikkaa, lasia ja naulan kappale.

Viemäreiden risteyksen yhteydestä löytöinä otettiin talteen pääosin keramiikkaa ja lasia.

Viemäristä 1 otetuissa näytteissä näkyi, kuinka maa oli saostunut putkeen. Pinnalla oli rakeista maata, josta oli kuitenkin havaittavissa rautasaostumia ja huuhtoutumiskerrosta. Tämän alla oli toinen tiiviimpi 3 cm paksu kerrostuma. Se oli kerrostunut neljään kerrokseen siten, että päällimmäinen rautapitoinen maa oli kovaa ja tiivistä ja sen alainen maa oli pehmeän rakeista ja irtonaista. Molemmat kerrokset toistuivat alempana. Muissa viemäreissä ei ollut tiivistynyttä maata sisällä.

Kun viemäreistä 1, 2 ja 3 poistettiin kannet, ne olivat homehtuneet.

Viemäreiden laskukaivo (x=24,70,y=-4,70)

Kartta 2 ja 8

Viemäri 3 päättyi puiseen suorakulmaiseen kaivoon. Kaivo oli noin 160 cm pitkä ja noin 60 cm leveä. Pohjaa ei ollut enää jäljellä, koska kaivon lävisti pituussuunnassa 1900-luvulle ajoittuva viemäriputki. Kaivon vieressä kulki myös ohut moderni metallinen putki. Kaivo oli löydötön.

Viemärikaivanto (Viemärit 4a, 4b, 5 ja 6) (risteys $x=15,90,y=-14,90$)

Kartta 1 ja 8

Laskukaivosta jatkui kiinteästi viemäri 4a pohjois-luoteeseen, noin 1 metrin. Tämä osa viemäristä oli löydetty jo vuonna 2003 ja siitä oli otettu dendronäytteitä, minkä vuoksi se oli osin tuhoutunut. Viemäri linja jatkui kuitenkin samaan suuntaan. Viime vuonna tutkittu viemäri loppui maahan kaivettuun kuoppaan, jonka jälkeen alkoi uusi viemäri. Tämän viemäriin kaivaminen jäi viime vuonna kesken (Ks. VTU-03 raportti). Nyt se otettiin kokonaan esiin ja se kulkee tässä tutkimuksessa nimellä viemäri 4b, koska se jatkoi samaa viemäri linjaa 4a:n kanssa laskukaivolta asti.

Viemäri 4b (eteläpäätty 2,84 metriä mpy) oli 3,2 metriä pitkä, jonka jälkeen tuli risteys (2,61 metriä mpy), jossa haarautuivat viemärit 5 ja 6. Viemäriä 6 (2,65 metriä mpy) kaivettiin esiin vain metrin verran, sillä tarkoitus ei ollut ottaa sitä esiin kokonaan vaan ainoastaan todeta viemäriin haarautuvan. Oli myös oletettavaa, että viemäri 6 oli jo tuhoutunut tontin koillisosassa, sillä siellä oli tehty aikoinaan suuria maansiirtotöitä.

Viemäri 5 jatkui itä-kaakkoon noin 12 metriä. Sen päätty (2,30 metriä mpy) oli rikottu ja siitä jatkui moderni viemäri, jonka jälkeen tuli betonirenkainen kaivo. Kaivon vieressä itäpuolella oli betoniseinä (päältä 3,82 metriä mpy), jonka alitse moderni viemäri jatkui. Betoniseinä oli osa modernia rakennetta.

Kaikki viemärit 1-6 olivat 20-30 cm leveitä.

Puurakenne 4 ($x=29,10, y=-8,00$)

Kartta 6

Puurakenne 4 (noin 3,15 metriä mpy) sijoittuu kaivausalueen länsilaitaan kivijalan länsipuolelle. Se on noin metrin levyinen ja noin 5,50 metriä pitkä. Rakenne jatkui vielä lounaaseen Albertinkadun alle. Lounaisprofiilissa oli muutamia kiviä rakenteen yläpuolella aivan pintaan asti. Pinnassa asfaltin alla oli tiilikeros.

Puurakenne 4 koostui kahdesta kerroksesta. Päällimmäisessä kerroksessa oli noin metrin mittaisia lautoja poikittain rakenteeseen nähden. Näiden alla oli 4-5 metriä pitkiä hirsii. Lankkujen ja hirsien väli oli osin homehtunut. Hirsien alla lähellä Albertinkadun profiilia oli moderni kaivanto, jossa oli metalliputki. Putken pää nousi hirsien alta suoraan ylöspäin. Rakenteen ali kulki myös likamaavana, joka oli peräisin viereisestä jätekuopasta. Likamaan kohdalla puurakenteen ylempät lankut olivat värjäytyneet tummiksi.

Puurakenne 4:n löytöjä olivat keramiikkaa, lasia, luuta ja liitupiipun kappale.

Jätekuopat 1 ja 2

Kartta 8

Jätekuoppa 1 (pohja noin 3,00 metriä mpy) löytyi kivijalan länsipuolelta. Se jatkui likaisena maana puurakenne 4:n alle ja jatkui sen länsipuolella kohti koillista. Kuoppa oli pyöreähkö, noin 1,30 metriä läpimitaltaan ja syvyydeltään muutamia kymmeniä senttejä.

Kuopassa oli keramiikkaa, lasia, liitupiipun kappaleita sekä runsaasti erilaista luumateriaalia (lehmä, sika ja koira)

Jätekuoppa 2 sijaitsi puurakenne 2:n länsipuolella. Kyseessä oli pienehkö jätekeskittymä, josta tuli keramiikkaa, lasia ja hieman luuta.

Koekuoppa 1 (x=9,10, y=-14,40)

Kartta 8

Koekuoppa 1 (2 x 5 metriä) kaivettiin tontin koillisosaan. Sen tarkoituksena oli selvittää kuinka paljon maata on muokattu kyseiseltä alueelta. Kaivaminen lopetettiin noin 2:n metrin syvyydessä, kun todettiin, että maa oli täynnä modernia rakennusjätettä. Lisäksi vastaan tuli betoniseinä, jossa oli kahdeksankulmaista kaakelia.

Pohdintaa

Kaivausten lähtökohtana oli vuoden 2003 tulokset, joissa todettiin tontilla olevan maasillan tapaisia puurakenteita. Tämän vuoden tulosten perusteella voidaan sanoa, että puurakenteet eivät olleet maasiltaa vaan eriaikaisten rakennusten pohjia. Tontti 34 oli 1700- ja 1800-luvuilla niin vetinen ja upottava, että talojen perustusten pohjaksi laitettiin ikään kuin vaakatasoinen paalutus, jotta rakennukset eivät vajoaisi maahan.

Puurakenne 3 on löytöjen perusteella vanhin. Lautojen välistä löydetty TLG-leimalla varustettu piipunkoppa on ruotsalaisen T. Liungrenin valmistama piippu. Näitä on tehty ainoastaan vuosina 1785-86. Voidaan olettaa, että piippu on päätyntä Ouluun viimeistään 15-20 vuodessa, joten rakennus olisi rakennettu viimeistään aivan vuosisatojen vaihteessa. Kyseinen talo sijoittuu osittain Torikadun ja Albertinkadun risteyksen alle, koska puurakenne jatkuu profiiliin niin kaakkoon kuin lounaaseen.

Kivijalka ja viemärit 1, 2 ja 3 on rakennettu puurakenne 3:n päälle. On mahdollista, että vanhempi rakennus on tuhoutunut palossa tai se on purettu ja sen päälle on rakennettu uusi kivijalallinen talo, jossa on ollut myös viemäri. Viemäri 2 on joka tapauksessa varmasti samanaikainen kuin kivijalka ja viemäri 3 leikkaa selkeästi puurakenne 3:n läpi. Viemäri 2:n avoin pää sijoittuu juuri talon seinän ulkoreunalle, josta vesi on päässyt viemäriputkeen. Kivijalallinen talo on rakennettu 1800-luvulla silläkin perusteella, että Suomessa varsinaista viemäröintiä ja veden johtamisjärjestelmiä on alettu rakentamaan vasta 1800-luvulla.³ Viemäreiden löydöistä päätellen ne ovat olleet käytössä 1900-luvulle asti, tai ainakin ne ovat olleet jossain määrin käyttökelpoisia, koska niihin on päässyt modernia materiaalia.

Puurakenteiden 3 ja 4 välissä oleva jätekuoppa voi olla jo vanhimman talon aikainen, mutta sitä on todennäköisesti käytetty niin kauan kuin se on ollut mahdollista. Kuopasta löytyneet eläimen luut eivät koiraan lukuun ottamatta

³ Juutti 2001, 35-41.

poikkeaa normaalista. Koiraa on tuskin syöty, mutta se on voitu kuoltuaan heittää muiden eläinjätteen sekaan. Jätekuopasta löytyneet eläimen karvat todettiin mahdollisesti lehmän karvoiksi.⁴ Mikroskoopilla katsottuna karvoissa oli karvatupit jäljellä, joten on mahdollista, että karvat on nypitty irti. Jätteen seassa oli myös nahasta valmistettuja kengänpohjien kappaleita, joita ei otettu talteen. Kirjatietojen mukaan tontti oli annettu käsityöläisille⁵ ja löytöjen perusteella voisi saada käsityksen, että talossa oli mahdollisesti suutarin paja.

Viime vuoden kaivauksen tuloksiin yhdistettynä puurakenteet 1, 2 ja 4 saattavat muodostaa yhden ison talon perustukset, joiden alle jäävät puurakenne 3 sekä kivijalka. Tämän rakennuksen yhteydessä on viemäriä myöhemmin jatkettu eteenpäin laskukaivosta. Perusteena tälle on jo vuonna 2003 löydetty puurakenne ja sen poikki menevä viemäri 4a. Viemäri on siis rakennettu vasta sen jälkeen, kun talon perustukset on rakennettu.

Puurakenne 2 on oletettavasti isomman rakennuksen uuninpohja rakenteen muodosta päätellen. Puurakenne 1 sen sijaa jää hieman hämärän peittoon, mutta senkin funktio lienee samankaltainen kuin muillakin puilla, eli se on pohjustanut jotain painavaa rakennuksen osaa, luultavasti kaakeliuunia.

Modernit rakenteet, joita löytyi puurakenteen 4 länsipuolelta, viemäri 5 länsipuolelta sekä koekuopasta 1, kuuluvat kaikki erittäin todennäköisesti tai varmasti Oulun Autoliikkeen huoltorakennukseen. Paikalla asuneen Esko Lempiäisen mukaan löytyneet rakenteet olisivat sijaintinsa perusteella voineet olla muun muassa autojen pesutiloja. Mielenkiintoista on, että puurakenne 4:n länsipuolelta löytynyt hirsitaso näyttäisi toimineen samanlaisena talon perustuksena kuin vanhemmatkin rakenteet.

Viemäri 6 on ilmeisesti johtanut tontin itänurkan Liljeblomin talon naapurissa olleen rakennuksen vedet pois ja viemäri 5 on ollut poistoputki johon kaikki muut ovat yhtyneet. Olemassa olevia viemärikaivantoja on käytetty hyödyksi

⁴ Karvoja verrattiin 6 kuukautta vanhan vasikan kesäkarvoihin.

⁵ Hautala 1975, 32-33.

putkistoja modernisoitaessa, jolloin vanhoja puukoteloita on samalla osin tuhottu.

Yhteenveto

Oulun kaupungin III kaupunginosan 6. korttelin tontilla 34 tehtiin kesällä 2004 pelastuskaivaukset. Tutkimustulosten perusteella voidaan todeta, että alueella on ollut eri ikäisiä rakennuksia 1700- ja 1800-lukujen vaiheesta alkaen. Varmasti 1600-luvulle ajoittuvia löytöjä ei tullut. 1900-luvun aikana tehdyt maanmuokkaustyöt ovat tuhonneet kaikki maan pinnalla olleet vanhat rakenteet, vain perustusten pohjat ja osittain myös viemärit ovat säilyneet.

Kaikista puurakenteista ei vielääkään voi antaa varmoja ajoituksia, sillä ajoittavat löydät olivat hyvin vähäisiä eikä dendroajoitusten tuloksia olla vielä saatu edes vuodelta 2003. Siitä huolimatta kaivaustulosten perusteella voidaan sanoa, että tontin 34 alueella ei ole enää jatkotutkimuksen tarvetta eikä rakennustoimintaa ehkäiseviä tutkimattomia kohteita.

Oulussa 3.9.2004

fil.yo Aki Rossi

KIRJALLISUUSLÄHTEET

- Hautala 1975 Hautala Kustaa, Oulun kaupungin historia III, 1809-1856. Oulu 1975.
- Juuti 2001 Juuti Petri, Kaupunki ja vesi – Tampereen vesihuollon ympäristöhistoria 1835-1921. Pieksämäki 2001.
- Manninen 1996 Manninen, Raimo, Oulun Autoliike Oy 1926-1996. Oulu 1996.

LÖYTÖLUETTELO

VTU-04

OULU, VANHATULLI

KAUPUNKIARKEOLOGINEN KAIVAUS 7.-18.6.2004

A. ROSSI

KM 2004063:1-75

Puurakenne 3

1.	Fajanssi Seitsemän vaalealasilasista astian palaa.	10,9 g
2.	Punasavikeramiikka Kahvanpala ja seinämäpala.	29,1 g
3.	Kivisavikeramiikka Ulkopinnalta punertava astian seinämäpala, mahd. pullostasta.	4,6 g
4.	Lasi Pullolasia kolme palaa; yksi palanut ja yksi pullonsuusta.	14,3 g
5.	Lasi 10 palaa ikkunalasia.	7,4 g
6.	Liitupiippu Kuusi palaa piipun kopasta (viisi samasta; liimattu yhteen) ja kuusi varresta; (liimatussa) kopassa ns. tähtileima, jossa kirjaimet "TLG".	14,3 g
7.	Luu Koiran oikea alaleuanluu sekä pala yläleukaa, kolme kallon palaa ja seitsemän muuta luun kappaletta.	83,7 g
8.	Pii Kaksi palaa palanutta piitä.	15,8 g
9.	Kuona Pala kuonaa	6,7 g

Puurakenne 4

10.	Punasavikeramiikka Kaksi palaa; toisessa vaaleanvihertävä lasitus, toisessa punertavaa kuviointia.	11,2 g
11.	Lasi Kaksi palaa vihertävää pullolasia.	2,0 g
12.	Liitupiippu Yksi varren katkelma.	0,9 g
13.	Luu Raajaluun pala.	77,4 g

Kivijalka

14.	Kivisavikeramiikka Pala kiiltävälasitteisesta astiasta.	18,1 g
15.	Fajanssi Neljä palaa sinisin kukkakuvioin koristellusta astiasta.	16,6 g
16.	Rautainen puukon terä (ei kons.).	47,9 g
17.	Kattohuopa	3,7 g

18.	Luu Kaksi kylkiluuta, kaksi raajaluun palaa ja yksi nikaman kappale.	73,0 g
19.	Lasi Pala vihreää pullolasia ja pullon suu-/kaulapala.	99,8 g
20.	Lasi Pala ikkunalasia.	1,1 g

Modernin rakennuskannan yhteydestä

21.	Punasavikeramiikka Pohjapala lasitetusta, vihreäkuvioisesta astiasta.	18,7 g
22.	Lasi Kaksi palaa pullolasia.	23,6 g
23.	Liitupiippu Varren katkelma.	1,2 g

Jätekuoppa 1

24.	Posliini Yksi pala valkoista posliinia.	1,0 g
25.	Kivisavikeramiikka Palanut sinilasitettu reunapala.	1,7 g
26.	Fajanssi 13 valkoista astian palaa; yhdessä sinistä kukkakoristelua	45,9 g
27.	Punasavikeramiikka Yksi astianpala.	1,4 g
28.	Lasi Yksi ruskea, 13 vihreää ja 7 kirkasta astialasin palaa; joukossa vihreä pullon suukappale ja kirkkaan mittapullon paloja.	217,0 g
29.	Lasi Ikkunalasia; vihertävää ja kirkasta yhteensä 15 palaa.	23,7 g
30.	Liitupiippu Kuusi varren kappaletta; yhdessä koristelua.	8,3 g
31.	Luu Koiran kulmahammas, sian ja lehmän leukaluun paloja yhteensä viisi kappaletta, 11 irtohammasta, raajaluuta ja raajaluun kappaleita yht. 28, muita luita 19 (kallon pala, lonkkaluun paloja, kylkiluita, nikamia).	1968,9 g
32.	Pii Kaksi palaa piitä, toinen palanut.	10,6 g

Jätekuoppa 2

33.	Posliini Pala vaalealasilasiteista posliiniastiaa.	1,6 g
34.	Fajanssi Pala sinikuvioisesta astiasta.	2,5 g
35.	Punasavikeramiikka Reunapala.	1,5 g
36.	Lasi Kaksi palaa vaaleansinistä, sulanutta lasia.	6,8 g
37.	Lasi Kirkasta astialasia pullosta 17 palaa.	80,7 g

38.	Lasi Pala ikkunalasia.	1,3 g
39.	Luu Nikama ja luun pala.	32,1 g

Viemäri 1

40.	Fajanssi Vaalealasisen astian reunapala; vihertävä koristeraita.	0,2 g
41.	Punasavikeramiikka Astian reunapala, jossa jälkiä punaisesta lasitteesta.	16,6 g
42.	Lasi Suurehkon, ruskealasisen pullon pohjapala.	103,0 g
43.	Pala ulkopinnaltaan maalattua kittiä/rappausta.	4,4 g

Viemäri 1:n sisältä

44.	Lasi Kolme kappaletta kirkaslasisesta pikkupullosta.	20,4 g
45.	Lasi Kaksi vihreälasisen astian palaa.	16,3 g

Viemäri 2

46.	Lasi 0,5 dl:n mittapullo; kirkasta lasia.	69,2 g
47.	Liitupiippu Yksi varren kappale.	1,2 g
48.	Pii Neljä palaa piitä.	30,3 g

Viemäri 2:n sisältä

49.	Fajanssi Vaalealasisen astianpala.	9,7 g
50.	Lasi Vihertävää pullolasia.	5,6 g
51.	Lasi Kaksi palaa ikkunalasia, toinen kirkas ja toinen vihreä.	5,7 g
52.	Muovimatto Paloja ruutukuosisesta muovimatosta.	10,4 g
53.	Kattohuopa	2,0 g

Viemäri 3

54.	Rautanaula Kaksi viemärinkannen kiinnitysnaulan katkelmaa. 33,9g
-----	--

Viemäri 3:n sisältä

55.	Fajanssi Pala vaalealasisesta astiasta.	1,6 g
56.	Lasi Kaksi palaa kirkasta ikkunalasia.	7,1 g

57. Rautanaula
Viemärinkannen kiinnitykseen käytetyn naulan terä. 0,9 g

Viemäristeys

58. Punasavikeramiikka
Astian pohjapala, jossa sisäpuolella punaruskeaa lasitusta keltaisin
koristein 51,7 g
59. Lasi
Kaksi palaa vihreää pullolasia; toinen pohjasta 49,6 g
60. Luu
Raajaluun pala 14,3 g

Viemärikaivanto

61. Fajanssi
Kahdeksan palaa sinisin kukkakuvioidin koristellusta, rei'itetystä lautasesta,
jossa leima "Campanula". 448,2 g
62. Fajanssi
Viisi palaa vaalealasilasiteisesta, sinisin koristeaiheihin koristellusta
saippuakupista. 114,8 g
63. Fajanssi
Seitsemän palaa Dresden Views –leimalla varustetuista lautasista; osia
kolmesta lautasesta, koristelussa perheaihe, kaksi sinikuvioista, yksi
mustavalkoinen. 216,1 g
64. Fajanssi
Kaksi reunapalaa vaaleansinisävyisestä tarjoiluvadista. 29,4 g
65. Fajanssi
Kaksi reunapalaa valkoruskeasta kahvikupista. 11,4 g
66. Fajanssi
Kaksi kahvikupin reunapalaa; sinivalkoinen raitakoristelu. 5,3 g
67. Fajanssi
Sinisin köynnöskuvioihin koristellun asetin reunapala. 8,0 g
68. Fajanssi
Vaalealasilasitteinen astianpala. 5,9 g
69. Fajanssi
Kaksi valkealasilasitteisen astian palaa. 40,5 g
70. Punasavikeramiikka
Keltaisella lasituksella koristetun astian pala. 13,9 g
71. Punasavikeramiikka
Lohjennut koristelistan pala, jossa urakoristelua. 8,2 g
72. Liitupiippu
Kolme varren katkelmaa. 7,0 g
73. Rautanaula
Käsintaottu naula. 6,5 g
74. Kuparinaula
Kaksi naulan katkelmaa. 2,0 g
75. Luu
Kylkiluun pala. 22,7 g

KUVALUETTELO
VTU-04
OULU, VANHATULLI
KAUPUNKIARKEOLOGISET KAIVAUKSET 7.-18.6.2004
AKI ROSSI

CANON POWERSHOT G2 (DIGI)

Kuvaajat: E. Hilli, S. Hujanen, A. Iisakka, M. Lehtola, E. Miettinen, M. Modarress-Sadeghi, A. Rossi

N:O	SUUNTA	AIHE	KUVAAJA
1.	luode	Yleiskuva, tontti 34	AI
2.	pohjoinen	Työkuva	AI
3.	-	Työkuva	AI
4.	lounas	Työkuva	ML
5.	länsi	Kaivausalueen pohjoisosan itäprofiilia	ML
6.	länsi	Porattu kivi	ML
7.	-	Kansikuva	AI
8.	-	Poliisit varastetun auton kimpussa	AI
9.	itä	Puurakenne 1 (korostetut värit)	MM
10.	-	Autoa hinataan	AI
11.	kaakko	Kaivausalueen pohjoisosan itäprofiilia	MM
12.	-	Työkuva	AI
13.	koillinen	Puurakenne 1	MM
14.	koillinen	Puurakenne 1, työkuva	MM
15.	itä	Itäprofiilia puurakenne 2:n kohdalla	MM
16.	luode	Työkuva	AI
17.	koillinen	Työkuva	AI
18.	lounas	Työkuva (Mirette, Mirva, Minna, Eeva)	AI
19.	länsi	Puurakenne 3 (lähikuva)	MM
20.	länsi	Puurakenne 3 (koko alue)	MM
21.	-	Puurakenne 2 (maalattu lankun pohja)	EH
22.	lounas	Kivijalka ja viemärit 1-3	MM
23.	koillinen	Viemäri 2 lävistää kivijalkaa	MM
24.	-	Viemäri 2, pääty	MM
25.	kaakko	Viemäri 1, kaakkoispääty	MM
26.	koillinen	Puurakenne 2 (taustalla puurakenne 1)	MM
27.	-	Laskukaivo viemäreiden 3 ja 4 välissä	EH
28.	-	Työkuva	EH
29.	-	Työkuva (Mirva ja Hannu)	EH
30.	länsi	Laskukaivo viemäreiden 3 ja 4 välissä (korostetut värit)	AR
31.	itä	Laskukaivo viemäreiden 3 ja 4 välissä	AR
32.	itä	Laskukaivo viemäreiden 3 ja 4 välissä	AR
33.	lounas	Työkuva (Anu edessä, takana Mirva, Aki, Mirette, Eeva ja Hannu)	EH
34.	kaakko	Työkuva	EH
35.	kaakko	Työkuva	EH
36.	etelä	Modernin rakennuskannan jäänteitä	EH
37.	etelä	Puurakenne 3 kivijalan alla ja osa puurakenteesta 4	EH
38.	etelä	Työkuva, tv-ryhmä	MM
39.	-	Työkuva, tv-ryhmä	AI
40.	-	Työkuva, tv-ryhmä	AI
41.	luode	Viemäri 4:n kaivanto	EH
42.	etelä	Likaoja puuranne 4:n länsipuolella (pohj.nuoli ojan kohdalla)	EH
43.	etelä	Likaoja puuranne 4:n länsipuolella (pohj.nuoli ojan kohdalla)	EH
44.	länsi	Viemärit 5, 6 ja 7	EH
45.	länsi	Viemärit 5, 6 ja 7	EH

46.	länsi	Viemärikaivannon pääty, betoniseinä	EH
47.	lounas	Yleiskuva, puurakenteet 1-3 ja viemärit 1-3	MM
48.	länsi	Työkuva, viemärikaivanto	MM
49.	luode	Työkuva, viemärikaivanto	MM
50.	itä	Työkuva, viemärikaivanto	MM
51.	-	Moderni viemärikaivanto betonihytin alla	MM
52.	etelä	Viemärikaivannon eteläprofiilia, modernin viemärikaivannon leikkaus	SH
53.	etelä	Viemärikaivannon eteläprofiilia	SH
54.	pohjoinen	Viemärikaivannon pohjoisprofiilia	SH
55.	etelä	Viemärikaivannon eteläprofiilia, modernin viemärikaivannon leikkaus	AR
56.	etelä	Työkuva, koko alue	AI
57.	etelä	Yleiskuva, koko alue	AI
58.	lounas	Yleiskuva, koko alue	AI
59.	itä	Yleiskuva, koko alue	AI
60.	-	Esa ja tunkio	AI
61.	luode	Yleiskuva veroviraston (Torikatu 21) parvekkeelta	AI
62.	luode	Yleiskuva veroviraston (Torikatu 21) parvekkeelta	AI
63.	kaakko	Puurakenne 2 alempi taso	EM
64.	kaakko	Puurakenne 2 alempi taso	EM
65.	lounas	Puurakenne 2 alempi taso	EM
66.	etelä	Puurakenne 2 alempi taso, dendrohirsissä lasta	AI
67.	pohjoinen	Työkuva, Esa sahaa	MM
68.	-	Puurakenne 2:n hirsien salvoksia	AR
69.	-	Puurakenne 2:n hirsien salvoksia	AR
70.	-	Puurakenne 2:n hirsien salvoksia	AR
71.	koillinen	Puurakenteen 4 lankkuja	AI
72.	-	Puurakenne 4, homeiset pohjalankut	AI
73.	-	Puurakenne 4, homeiset pohjalankut sivuun nostettuina	AI
74.	koillinen	Puurakenne 4 alempi taso	EM
75.	etelä	Työkuva (Anu istuu, Eeva, Aki, Mirva, Sanna)	EH
76.	etelä	Viemäri 3 avattuna	EH
77.	etelä	Viemäri 3 avattuna	EH
78.	-	Kupariputki puurakenteen 4 alla	MM
79.	etelä	Kaivausalueen eteläprofiilia kivijalan kohdalta	AR
80.	kaakko	Puurakenne 3 alempi taso	AI
81.	länsi	Puurakenne 3 kivijalan alta	AI
82.	-	Puurakenne 3:n hirsien salvoksia	MM
83.	-	Puurakenne 3 uritettu lauta	EH
84.	kaakko	Puurakenne 3 kivijalan alta, alempi taso	EM
85.	kaakko	Puurakenne 3 kivijalan alta, alempi taso	EM
86.	koillinen	Viemäri 2 lounaispääty	EM
87.	lounas	Viemäri 2 lounaispääty	EM
88.	koillinen	Puurakenne 3 kivijalan alta, osa alemmasta tasosta	EM
89.	etelä	Koekuoppa tontin pohjoislaidassa	AI
90.	lounas	Työkuva, koekuoppa tontin pohjoislaidassa	AI
91.	etelä	Työkuva, seinämä koekuopan eteläpäädyssä	AI
92.	lounas	Viemäri 2 avattuna	AI
93.	-	Viemärit 1-3 avattuina (Aki, Mirva, Sanna)	AI
94.	-	Viemärit 1-3 avattuina (Aki, Mirva, Sanna, Mirette)	AI
95.	länsi	Viemäri 1, sisustan poikkileikkaus	AI
96.	lounas	Viemäri 3 avattuna	AI
97.	itä	Viemärit 1-3 avattuina	AI
98.	itä	Yleiskuva, lopputilanne	EH
99.	itä	Yleiskuva, lopputilanne	EH
100.	-	Pohjamaa (litorinasavi)	EM
101.	-	LEX tai X71	EM

102.	-	LEX tai X71	EM
103.	-	"Mastojen" kapenevat päät	EM
104.	-	"Mastojen" kapenevat päät	EM
105.	-	Yleiskuva "mastopuista"	EM
106.	-	Yleiskuva "mastopuista"	EM
107.	-	Kolo "maston" varressa	EM
108.	-	Liitos "mastossa"	EM
109.	-	Yleiskuva "mastopuista"	EM
110.	-	Työkuva, kaivanto täyttyy	AR
111.	-	Työkuva, Anu kuvaa	AR
112.	-	Työkuva	AR
113.	-	Työkuva, VTU:n kaivajat	AR
114.	-	Perhepotretti	SH

KUVALUETTELO
VTU-04
OULU, VANHATULLI
KAUPUNKIARKEOLOGISET KAIVAUKSET 7.-18.6.2004
AKI ROSSI

CANON T70 (DIAFILMI 1)

Kuvaajat: S. Hujanen, A. Iisakka, E. Miettinen, M. Modarress-Sadeghi, A. Rossi

N:O	SUUNTA	AIHE	KUVAAJA
1.	länsi	Kaivausalueen pohjoispään länsiprofiilia	MM
2.	itä	Puurakenne 1	MM
3.	itä	Puurakenne 1	MM
4.	itä	Kaivausalueen itäprofiilia, puurakenteiden 1 ja 2 välissä	MM
5.	itä	Kaivausalueen itäprofiilia, puurakenne 2:n kohdalla	MM
6.	itä	Kaivausalueen itäprofiilia, puurakenne 2:n eteläpuolella	MM
7.	lounas	Puurakenne 1	AI
8.	koillinen	Puurakenne 1	AI
9.	koillinen	Puurakenne 2	MM
10.	lounas	Työkuva	AR
11.	-	Työkuva	AR
12.	pohjoinen	Työkuva	AR
13.	länsi	Puurakenne 3 ja viemäri	MM
14.	länsi	Viemäristeys 1-3	MM
15.	länsi	Puurakenne 3	MM
16.	koillinen	Viemäri 2 lävistää kivijalkaa	MM
17.	koillinen	Viemäri 2 lävistää kivijalkaa	MM
18.	itä	Kivijalka, viemäristeys, puurakenne 3	MM
19.	länsi	Kivijalka, viemäristeys, puurakenne 3	MM
20.	kaakko	Kaivausalueen kaakkoiskulma, viemäri 1, puurakenne 3	MM
21.	luode	Puurakenne 2	AI
22.	koillinen	Työkuva	AI
23.	koillinen	Viemäri 3:n ja viemäri 4:n välinen laskukaivo	AI
24.	-	Työkuva	AR
25.	-	Työkuva	AR
26.	-	Työkuva	SH
27.	etelä	Yleiskuva (puurakenne 1 ei näy)	EM
28.	etelä	Yleiskuva (puurakenne 1 näky)	EM
29.	lounas	Yleiskuva	EM
30.	koillinen	Yleiskuva veroviraston (Torikatu 21) parvekkeelta	EM

KUVALUETTELO

VTU-04

OULU, VANHATULLI

KAUPUNKIARKEOLOGISET KAIVAUKSET 7.-18.6.2004

AKI ROSSI

CANON T70 (DIAFILMI 2)

Kuvaajat: S. Hujanen, A. Iisakka, E. Miettinen, M. Modarress-Sadeghi, M. Pääkkönen, A. Rossi

N:O	SUUNTA	AIHE	KUVAAJA
1.	lounas	Puurakenne 1	MM
2.	itä	Puurakenne 1	MM
3.	lounas	Puurakenne 2	MM
4.	lounas	Puurakenne 1 ja 2	MM
5.	itä	Puurakenne 2	MM
6.	pohjoinen	Puurakenne 4	MM
7.	pohjoinen	Viemäri 2 lävistää kivijalkaa	MM
8.	-	Viemäri 2 ja kivijalka	MM
9.	länsi	Viemärit 1-3, kivijalka ja puurakenne 4	MM
10.	länsi	Puurakenne 3	MM
11.	pohjoinen	Viemärit 1-3	MM
12.	luode	Työkuva (viemärikaivannon täyttö)	MM
13.	etelä	Kivijalka ja puurakenne 4	MM
14.	koillinen	Puurakenne 2 alempi taso	MP
15.	-	Lähikuva laudan urista	AR
16.	itä	Puurakenne 2 alempi taso	MM
17.	kaakko	Puurakenne 2 alempi taso	MM
18.	koillinen	Puurakenne 4 alempi taso	MM
19.	länsi	Puurakenne 3 kivijalan alta	AI
20.	kaakko	Puurakenne 3 alempi taso kivijalan alta	EM
21.	lounas	Viemäri 2 ja puurakenne 3 kivijalan alta	MM
22.	koillinen	Viemäri 2 ja puurakenne 3 kivijalan alta	MM
23.	koillinen	Viemäri 2 lounaispääty	MM
24.	koillinen	Viemäri 2 ja puurakenne 3 kivijalan alta, lähes kaikki puut po	EM
25.	kaakko	Viemäri 2 avattuna	MM
26.	etelä	Viemäri 1 avattuna	MM
27.	itä	Viemärit 1-3 avattuina	EM
28.	kaakko	Viemärit 1-3 avattuina, risteyskohta	EM
29.	-	LEX	SH
30.	-	X71 (käännetty dia)	SH
31.	-	Työkuva (kaivannon täyttö)	AI
32.	-	Työkuva	AI
33.	-	Perhepotretti	

KARTTALUETTELO

VTU-04

OULU, VANHATULLI

KAUPUNKIARKEOLOGINEN KAIVAUS 7.-18.6.2004

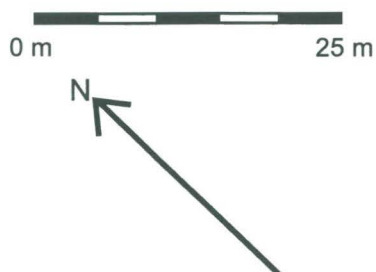
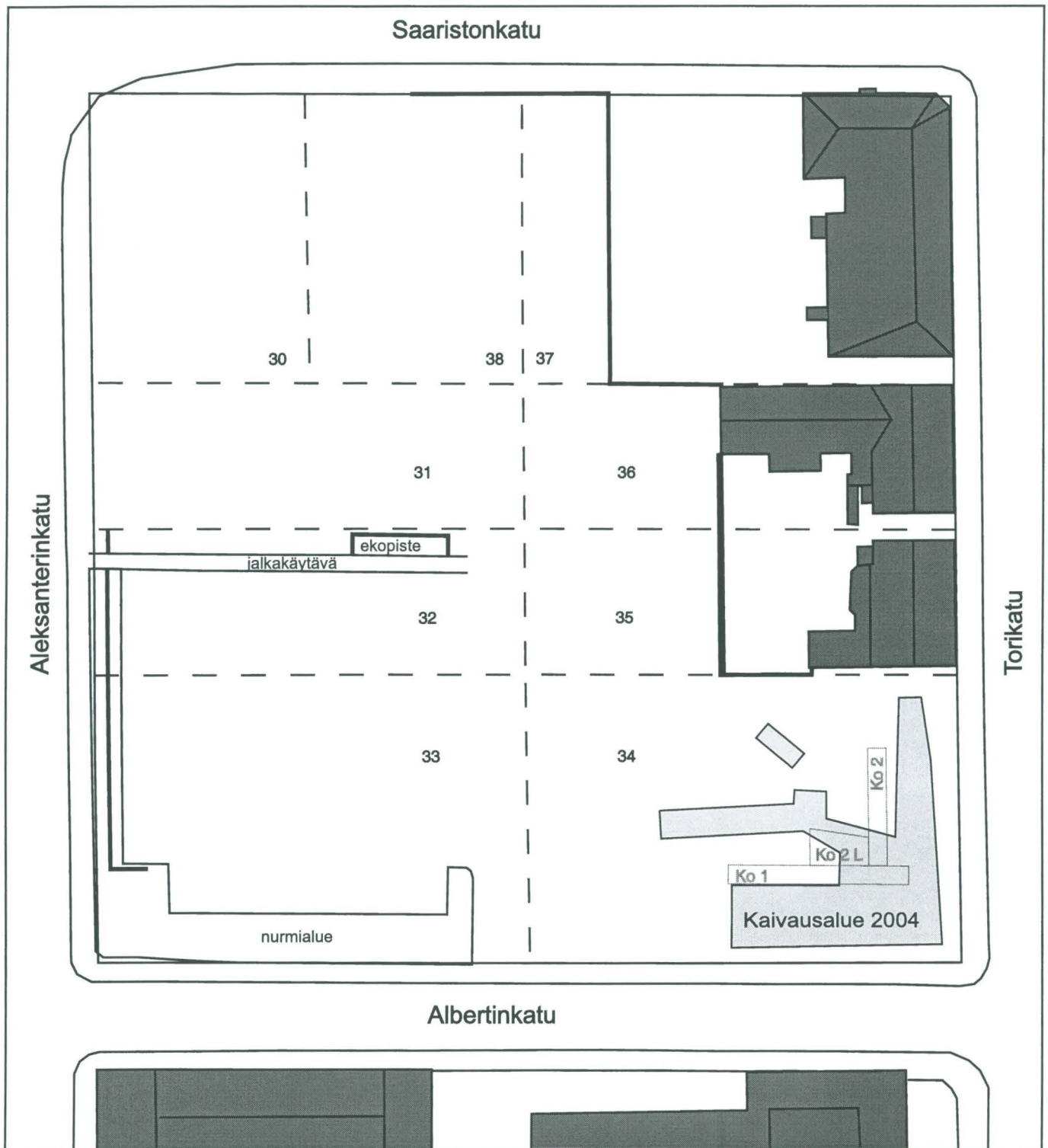
A. ROSSI

Kenttädokumentointi E. Hilli, A. Iisakka, M. Modarress-Sadeghi, M. Pääkkönen ja A. Rossi

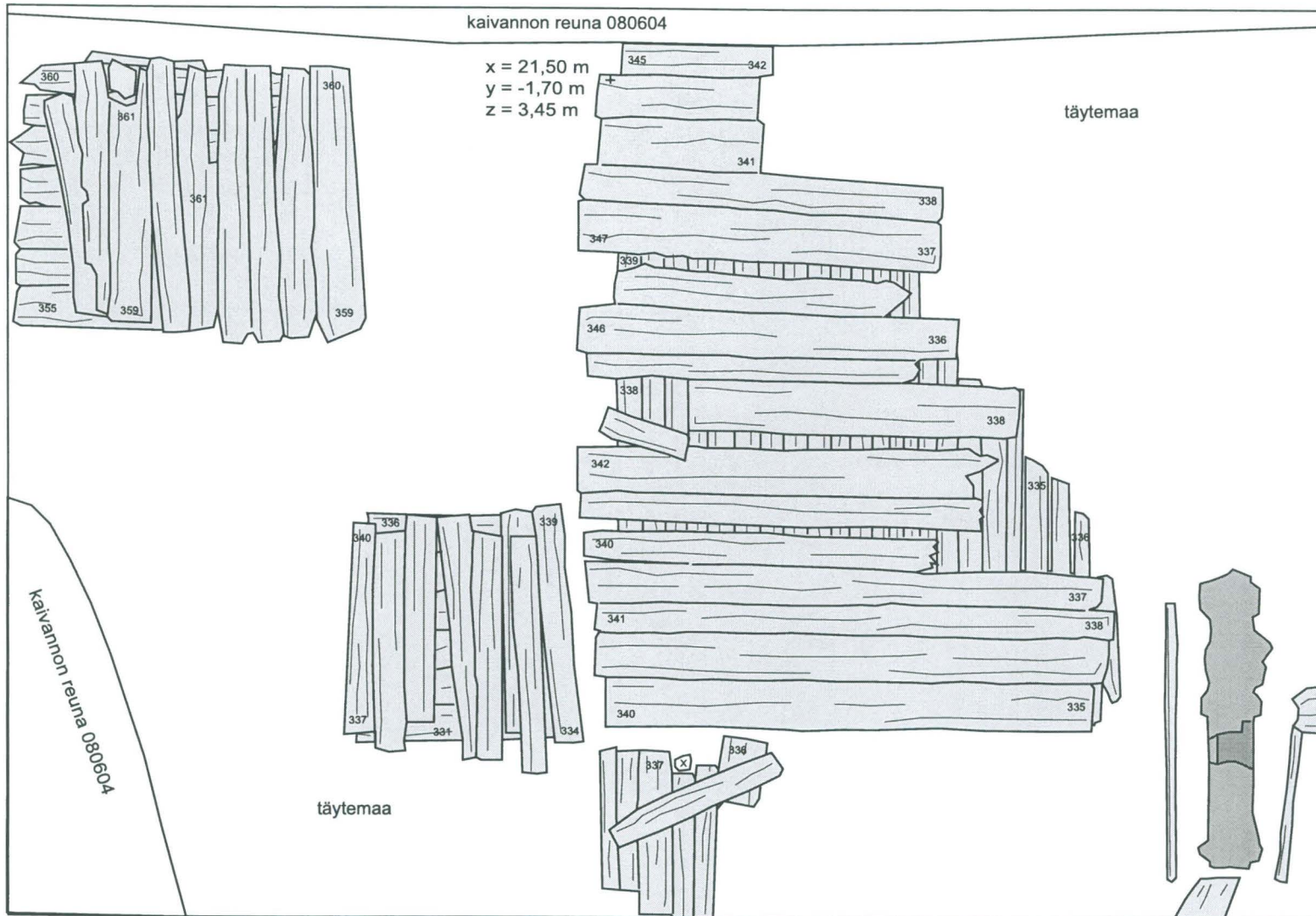
Puhtaaksi piirros A. Iisakka

N:O Aihe

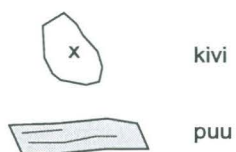
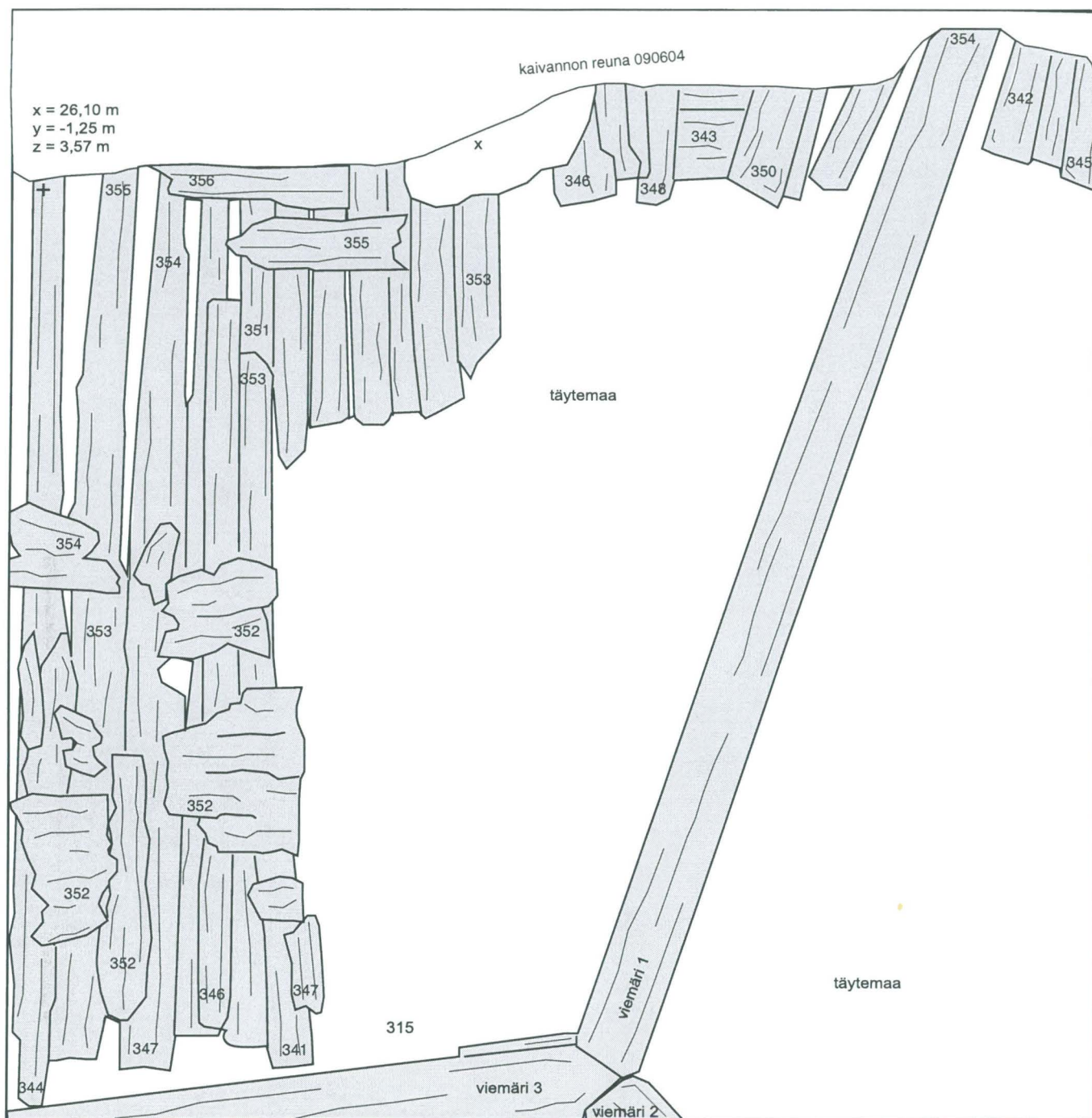
1. Yleiskartta kaivausalueista
2. Tasokartta; Puurakenteet 1 ja 2 (ylin taso) sekä viemäreiden 3 ja 4 välinen laskukaivo
3. Tasokartta; Puurakenne 3:n itäosa (ylin taso) ja viemäriristeys
4. Tasokartta; Kivijalka, viemäriristeys ja puurakenne 3:n länsiosa
5. Tasokartta; Puurakenne 3:n länsiosa kivijalan alta
6. Tasokartta; Puurakenne 4 (ylin taso)
7. Profiilikartta; Itäprofiilia Torikadun varrelta
8. Profiilikartta; Viemärikaivannon eteläprofiilia
9. Tasokartta; Kooste vuosina 2003 ja 2004 tontilla 34 tutkituista rakenteista

<p>OULU, Vanhatulli (VTU-04) A. Rossi 2004</p>	<p>Yleiskartta Vanhatulli, 6. kortteli, tontti 34 Kaivausalueet v. 2003 ja 2004</p>			
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI E. Hilli, A. Iisakka, M. Pääkkönen M. Modarress-Sadeghi, A. Rossi Piirt. A. Iisakka</p>	<p>OULUN YLIOPISTO, ARKEOLOGIAN LABORATORIO</p> <table border="1" data-bbox="917 2049 1476 2139"> <tr> <td data-bbox="917 2049 1125 2139"> <p>PL 1000 90014 Oulun yliopisto puh. (08) 5533 298</p> </td> <td data-bbox="1125 2049 1476 2139"> <p>Kartta 1</p> </td> </tr> </table>		<p>PL 1000 90014 Oulun yliopisto puh. (08) 5533 298</p>	<p>Kartta 1</p>
<p>PL 1000 90014 Oulun yliopisto puh. (08) 5533 298</p>	<p>Kartta 1</p>			

<p>OULU, Vanhatulli (VTU-04) A. Rossi 2004</p>	<p>Tasokartta Puurakenteet 1 ja 2 (ylin taso) sekä viemäreiden 3 ja 4 välinen laskukaivo</p>	
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI E. Hilli, A. Iisakka, M. Pääkkönen M. Modarress-Sadeghi, A. Rossi Piirt. A. Iisakka</p>	<p>OULUN YLIOPISTO, ARKEOLOGIAN LABORATORIO</p> <p>PL 1000 90014 Oulun yliopisto puh. (08) 5533 298</p> <p>Kartta 2</p>	

<p>OULU, Vanhatulli (VTU-04) A. Rossi 2004</p>	<p>Tasokartta Puurakenne 3:n itäosa (ylin taso) ja viemäristeys</p>	
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI E. Hilli, A. Iisakka, M. Pääkkönen M. Modarress-Sadeghi, A. Rossi Piirt. A. Iisakka</p>	<p>OULUN YLIOPISTO, ARKEOLOGIAN LABORATORIO</p> <p>PL 1000 90014 Oulun yliopisto puh. (08) 5533 298</p> <p>Kartta 3</p>	

OULU, Vanhatulli
(VTU-04)
A. Rossi 2004

Tasokartta
Kivijalka, viemäristeys
ja puurakenne 3:n länsiosa

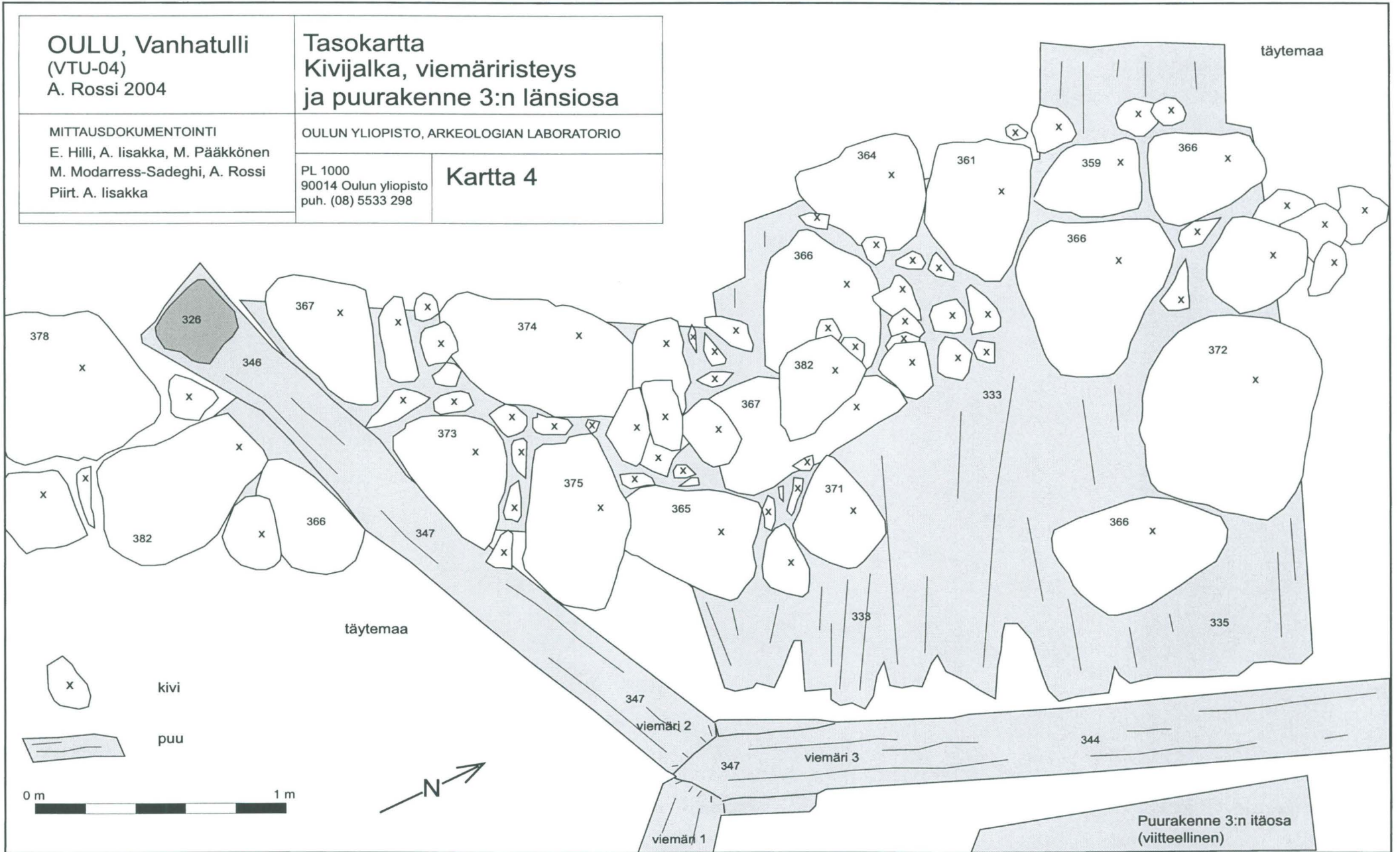
MITTAUSDOKUMENTOINTI

E. Hilli, A. Iisakka, M. Pääkkönen
M. Modarress-Sadeghi, A. Rossi
Piirt. A. Iisakka

OULUN YLIOPISTO, ARKEOLOGIAN LABORATORIO

PL 1000
90014 Oulun yliopisto
puh. (08) 5533 298

Kartta 4

OULU, Vanhatulli
(VTU-04)
A. Rossi 2004

Tasokartta
Puurakenne 3:n länsiosa
kivijalan alta

MITTAUSDOKUMENTOINTI
E. Hilli, A. Iisakka, M. Pääkkönen
M. Modarress-Sadeghi, A. Rossi
Piirt. A. Iisakka

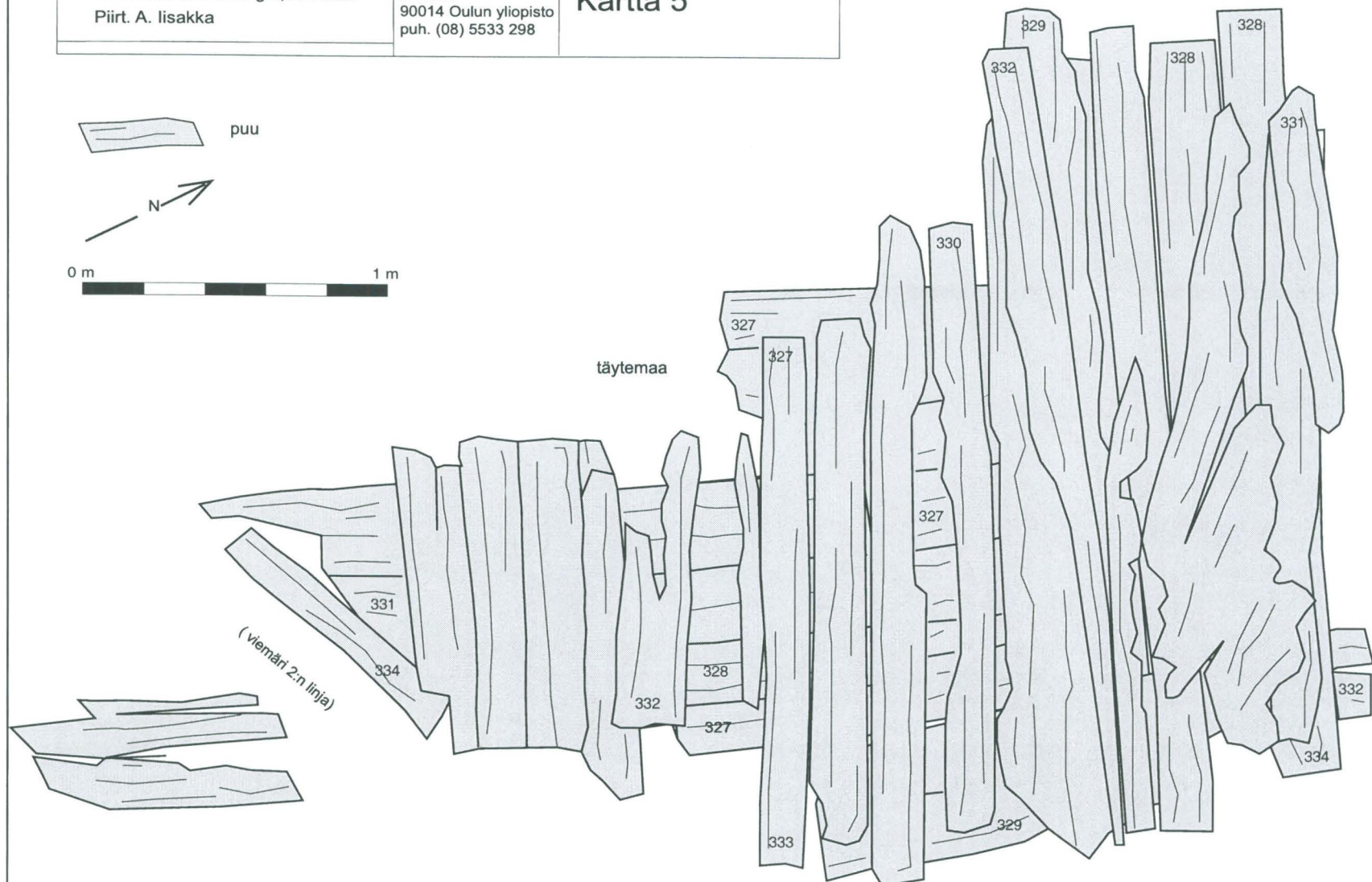
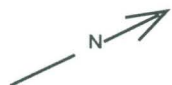
OULUN YLIOPISTO, ARKEOLOGIAN LABORATORIO

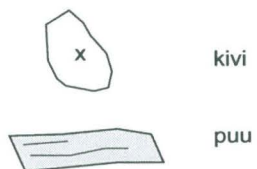
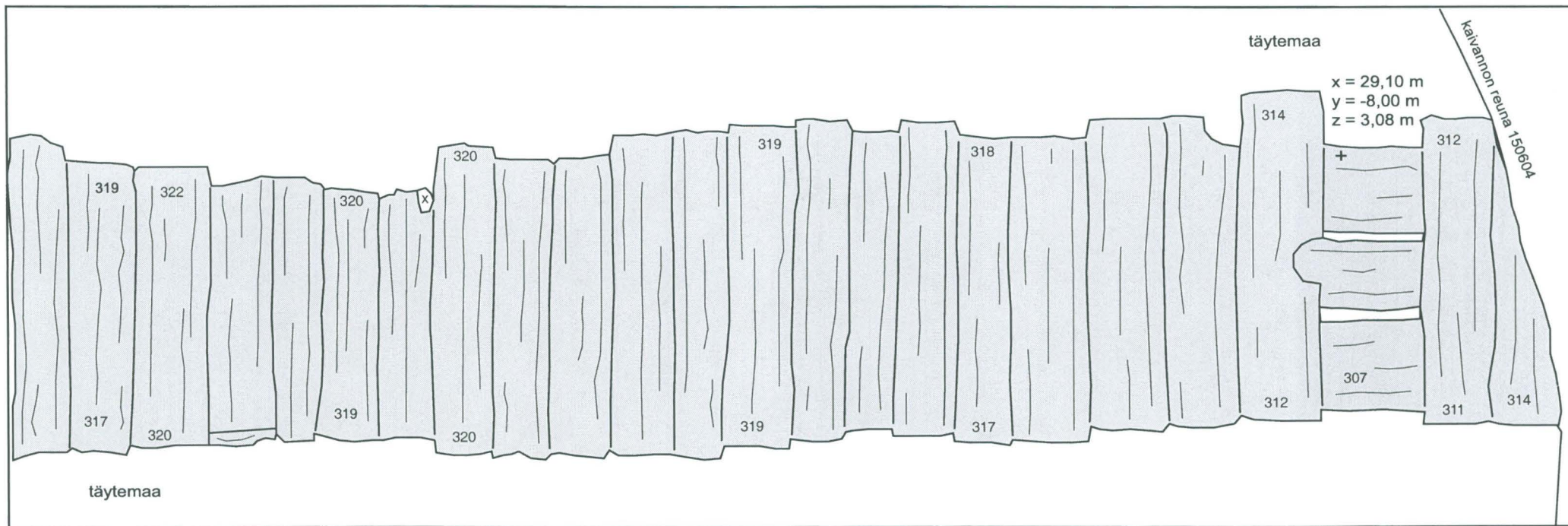
PL 1000
90014 Oulun yliopisto
puh. (08) 5533 298

Kartta 5

puu

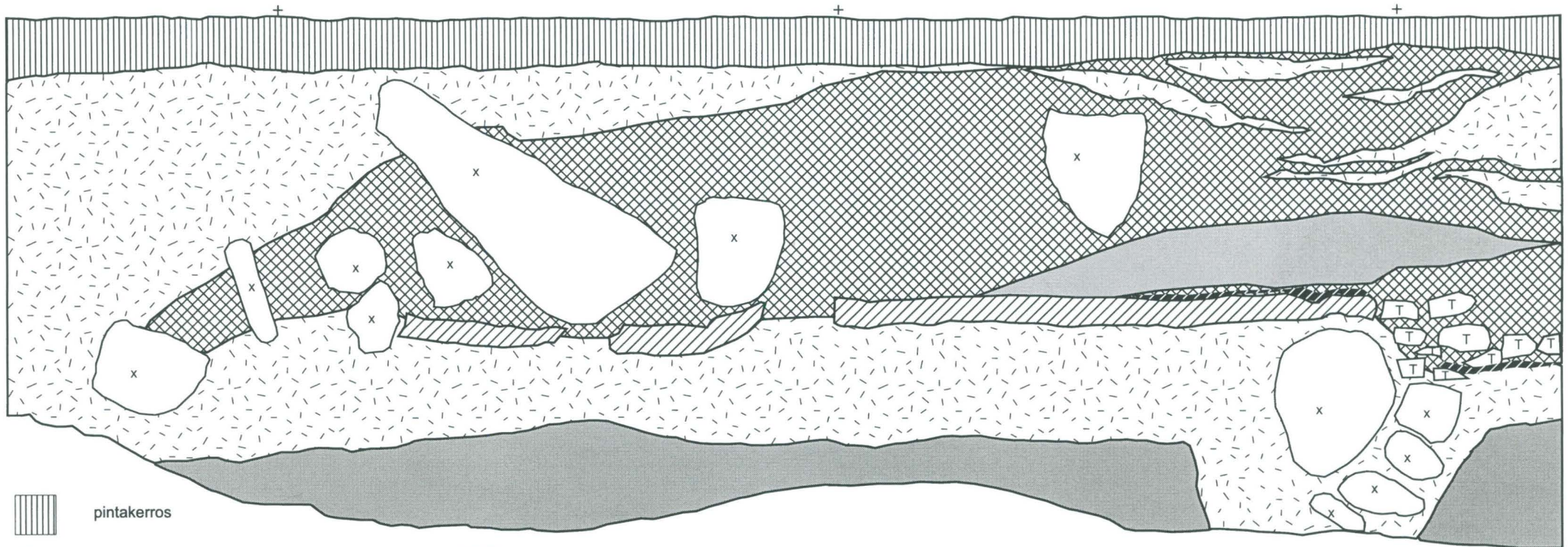

<p>OULU, Vanhatulli (VTU-04) A. Rossi 2004</p>	<p>Tasokartta Puurakenne 4 Ylin taso</p>	
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI E. Hilli, A. Iisakka, M. Pääkkönen M. Modarress-Sadeghi, A. Rossi Piirt. A. Iisakka</p>	<p>OULUN YLIOPISTO, ARKEOLOGIAN LABORATORIO</p>	
	<p>PL 1000 90014 Oulun yliopisto puh. (08) 5533 298</p>	<p>Kartta 6</p>

x = 18 m
y = -0,84 m
z = 5,46 m mpy

x = 20 m
y = -0,87 m
z = 5,42 m mpy

x = 22 m
y = -0,25 m
z = 5,40 m mpy

pintakerros

vaalea kerrostunut täytehiekkä

tumma tiilen sekainen likamaa

ruskeanharmaa täytehiekkä

betoni

puun sekainen maa

harmaa savimainen hiekka

kivi

tiili

0 m 1 m

OULU, Vanhatulli
(VTU-04)
A. Rossi 2004

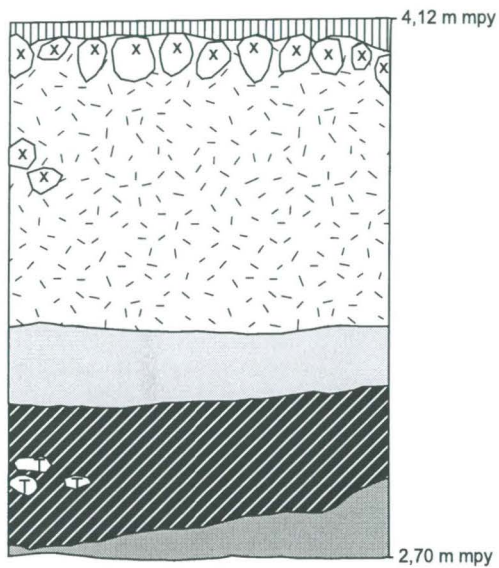
Profiilikartta
Itäprofiilia Torikadun varrelta

MITTAUSDOKUMENTOINTI
E. Hilli, A. Iisakka, M. Pääkkönen
M. Modarress-Sadeghi, A. Rossi
Piirt. A. Iisakka

OULUN YLIOPISTO, ARKEOLOGIAN LABORATORIO

PL 1000
90014 Oulun yliopisto
puh. (08) 5533 298

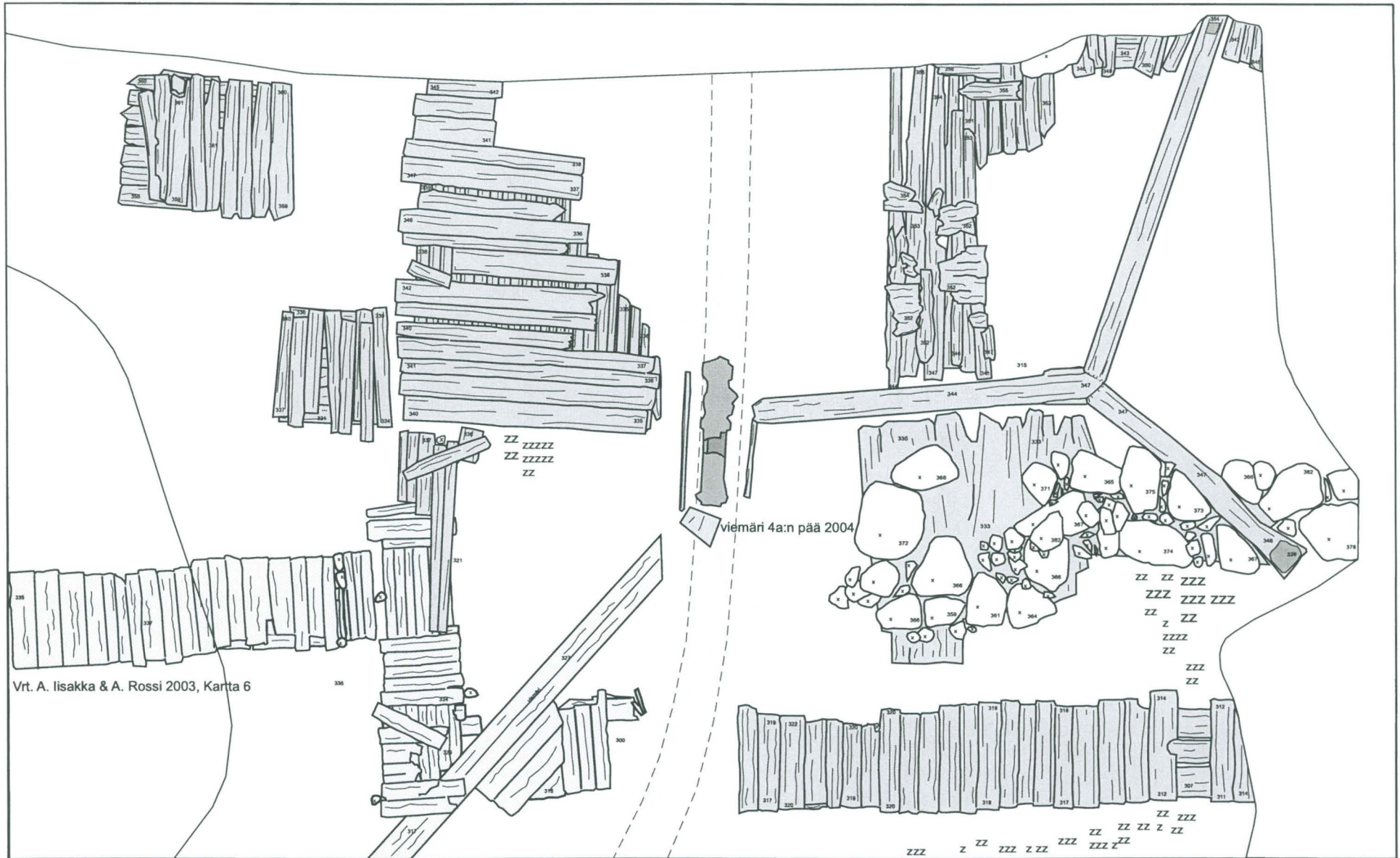
Kartta 7

- pintakerros
- kerrostunut hiekka
- tumma hiekka
- puuroskakerros
- harmaa savimainen hiekka
- kivi
- tiili

<p>OULU, Vanhatulli (VTU-04) A. Rossi 2004</p>	<p>Profilikartta Viemärikaivannon eteläprofiilia</p>	
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI E. Hilli, A. Iisakka, M. Pääkkönen, M. Modarress-Sadeghi, A. Rossi Piirt. A. Iisakka</p>	<p>OULUN YLIOPISTO, ARKEOLOGIAN LABORATORIO PL 1000 90014 Oulun yliopisto puh. (08) 5533 298</p>	<p>Kartta 8</p>

Vrt. A. Iisakka & A. Rossi 2003, Kartta 6

viemäri 4a:n pää 2004

- kivi
- puu
- rikkiäinen betoniputki
- jätekeskittymä
- moderni viemärikaivanto

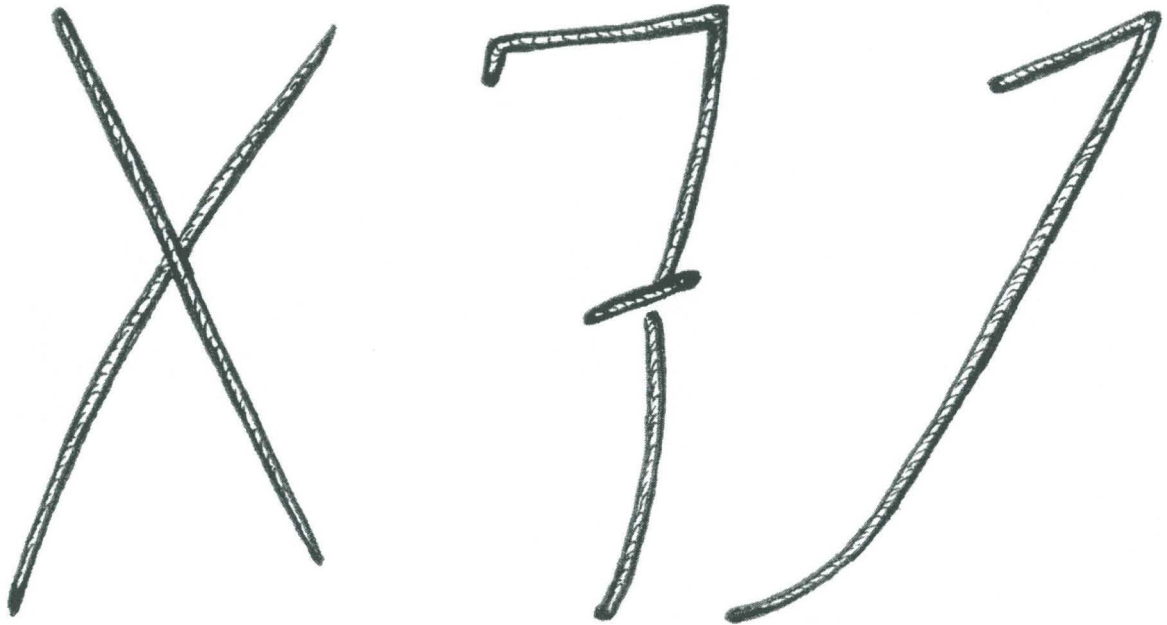

<p>OULU, Vanhatulli (VTU-04) A. Rossi 2004</p>	<p>Tasokartta Kooste vuosina 2003 ja 2004 tontilla 34 tutkituista rakenteista</p>
<p>MITTAUSDOKUMENTOINTI E. Hilli, A. Iisakka, M. Pääkkönen M. Modarress-Sadeghi, A. Rossi Piirt. A. Iisakka</p>	<p>OULUN YLIOPISTO, ARKEOLOGIAN LABORATORIO PL 1000 90014 Oulun yliopisto puh. (08) 5533 298</p>

Kartta 9

Oulu, Vanhatulli
(VTU-04)
A. Rossi 2004

Piirros 1:

"X71" tai "X7I" -kaiverrus puurakenne 2:ssa uusiokäytetyssä mastomaisessa hirressä.
Mittakaava 1:2.

Piirt. A. Iisakka

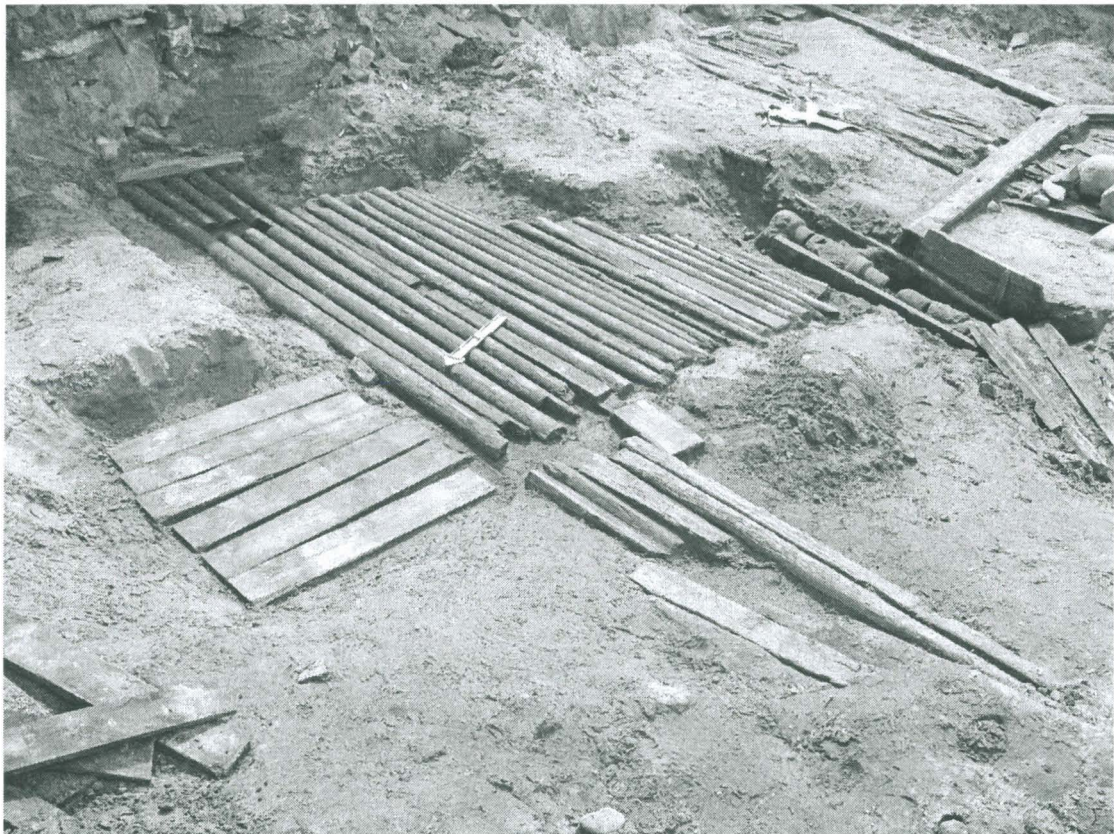
Kuva 1. Edessä puurakenne 2, takana oikealla puurakenne 1.
(Digikamera, kuva n:o 34)

Kuva 2. Viemärit 1-3, kivijalka ja puurakennetta 3.
(Digikamera, kuva n:o 29)

Kuva 3. Yleiskuva kaivausalueesta. Kone täyttää viemärikaivantoa.
(Digikamera, kuva n:o 77)

Kuva 4. Puurakenne 2 alempi taso, laskukaivo ja viemäreit 1-3.
(Digikamera, kuva n:o 80)

Kuva 5. Puurakenne 3:n alempia hirsiiä, joissa yhdessä kaiverrus X71 tai X7I.
(Digikamera, kuva n:o 129)